

Wyeler på udebane

THE COLLECTOR (Offer for en samler), USA 1965. Prod.: Jud Kinberg, John Kohn/The Collector Company. Instr.: William Wyler. Manus.: Stanley Mann og John Kohn efter John Fowles' roman af samme navn. Foto: Robert L. Surtees (USA) og Robert Krasker (England), Technicolor. Klip: Robert Swink og David Hawkins. Dekor.: John Stoll og Frank Tuttle. Musik: Maurice Jarre. Medv.: Terence Stamp (Freddie Clegg), Samantha Eggar (Miranda Grey), Mona Washbourne (Tante Annie), Maurice Dallimore (naboen). Dansk distribution: Columbia. Dansk prem.: 1.2.1966, Dagmar. Længde: 3275 m (117 min.).

William Wyler er lidt af en gammel rotte, der ikke rigtig kan finde sig til rette i den *John Fowles'ske* kælder, som måske er ham en tand for allegorisk med dens proletardiktatur og borgerlige dekadence over for hinanden. Han mister næsten helt iscenesætter-lysten, når konflikten i denne allegori tilspidises, eller når et historien aldeles uvedkommende flash-back trænger sig ind på den i forvejen urealistiske *fantasy* i et forsøg på at give den jordforbindelse. Mange har hævdet, at kælderens i det hele taget var for meget kulisse, men det synes mig alligevel klart, at Wyler har ønsket det således for at understrege det absurde. Det ligger ikke så fjernt fra *Hitchcocks* brug af tydelig bagprojektion eller back-drops. Hverken Freddie eller Miranda er „hentet ud af vor hverdag“, Freddie er ikke engang rigtig psykopat. De er tankeeksperimenter, og jeg kan ikke se rettere, end at de står for to halve ideer, der hver for sig er farlige at slå sig til tåls med; den ene fører til blind aggression og neo-fascisme, det er den, der i sidste instans føler sig retfærdig og frelst, og som derfor kræver, at kunsten skal fortolkes efter værdien af dens ideer, vel at mærke efter en værdiskala, som den retfærdige og frelste lader opstille. Det turde være den farligste. Den anden er farlig ved sin utilstrækkelighed, sin halve danselse, sin halve viden. Den er en glimrende baggrund for og medvirkende årsag til en blomstrende opposition under feltråbet: Kejserens nye klæder!

Men Wyler har ikke anet, hvor han skulle anbringe sin sympati, som han har bragt med sig gennem årene; og hvor en „kold“, beskrirende instruktør som f. eks. *Frankenbeimer* kunne have fremlagt et klinisk drama, kunne have leget med sine personer, som var det hele en *ant-farm*, dér står Wyler med sin ærlige sentimentalitet og sin amerikanske humanisme. Det er simpelt hen ikke hans kop te. Han har ikke kunnet gennemføre det, der skulle være

et djævelspil om værdierne, som det søges formuleret i midterpartiets skematiskse, men sine steder ganske vittige, programmerklæringer. Resultatet er, at man nok kan fængsles af filmen, men man savner konsekvens i instruktionen og tvinges til at hæfte sig ved det „gammeldags“, om man vil, i formuleringen. Skuespillerne gør, hvad de kan. *Terence Stamp* får lagt en vis sympati i sin figur uden på noget tidspunkt helt at slippe det farlige, det irrationelle. Man er overbevist om, at Freddie er systematiker med en udpræget sans for rette linier. Hans skyklapper og sans for irrelevante argumenter er en mindre politiker værdige.

Poul Malmkjær.

Polen 1964

PINGWIN. Polen 1964. Prod.: „Kamera“. Instr. og manus.: Jerzy Stefan Stawinski. Foto: Stefan Matyjaszkiewicz. Musik: Krzysztof Komeda (baseret på motiver fra J. S. Bach). Dekor.: Roman Wolyniec. Klip: Mirosława Garlicka & Irena Wron-Jasinska. – Medv.: Andrzej Kozak (Andrzej, kaldet „Pingvin“), Krystyna Konarska (Barbara), Zbigniew Cybulski (Lukasz), Janina Kaluska-Szydłowska (moderen), Mieczysław Milecki (faderen), Wojciech Duryasz (Adam), Elżbieta Świecicka (hans mor), Andrzej Szczepkowski (hans far) m. fl. Længde: 2740 m. (99 min.).

REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE. Polen 1964. Prod.: „Kamera“. Instr.: Wojciech J. Has. Manus.: Tadeusz Kwiatkowski efter Jan Potocki's roman. Foto: Mieczysław Jahoda (s/h, Dyaliscopé). Musik: Krzysztof Penderecki. Dekor.: Jerzy Skarzynski & Tadeusz Myszorek. Medv.: Zbigniew Cybulski (Alfons van Worden), Iga Cembrzynska (Emina), Joanna Jedryka (Zibelda), Kazimierz Opalinski (eremitten), Sławomir Linder (Alfons' far), Mirosława Lombardo (Alfons' mor), Franciszek Pieczka (den gale), Ludwik Benoit (hans far), Barbara Krafft (hans mor), Pola Raksa (Inezilla), Aleksander Fogiel (adelsmand), Adam Pawlikowski (magikeren), Beata Tyszkiewicz (Rebeca, hans søster), Gustaw Holoubek (matematikeren), Leon Niemcecz (Don Avadoro), Bogumil Kobiela (Toledo) m. fl. Længde: 4967 m (180 min.).

RYSOPIS. Polen 1964. Prod.: Film Polski, Filmskolen i Lodz. Instr., manus., dekor. og klip: Jerzy Skolimowski. Foto: Witold Mikińczewicz. Musik: Krzysztof Sadowski. Medv.: Jerzy Skolimowski (Andrzej Leszczyk), Elżbieta Czyżewska (pigen – 3 roller), Tadeusz Mins, Jacek Szucek, Andrzej Zarnecki m. fl. Længde: 2130 m (77 min.).

Filmæssigt har begyndelsen af 1966 været ret overvældende. Det kan være vanskeligt nok at nå det løbende repertoire, og når der så kommer en række arrangementer som dem, vi